

2010:1

Vä 2:107

Arkeologisk förundersökning, 2009

Anders Edring

Regionmuseet
Kristianstad
Landsantikvarien i Skåne

Rapport 2010:1

Vä 2:107

Arkeologisk förundersökning, 2009
Fornlämningsnr Vä 269, 271, 272, 273 & 274
Vä socken, 1146
Kristianstads kommun
Skåne län

Anders Edring

Regionmuseet Kristianstad Landsantikvarien i Skåne

Kristianstad
Box 134, Stora Torg
291 22 Kristianstad
Tel 044 – 13 58 00 vx, Fax 044 – 21 49 02

Lund
Box 153, St Larsomr. Byggnad 10
221 00 Lund
Tel 046 – 15 97 80 vx, Fax 046 – 15 80 39

www.regionmuseet.se

© 2009 Regionmuseet Kristianstad / Landsantikvarien i Skåne
Rapport 2010:1
ISSN 1651-0933

Omslagsfoto: Rabbad keramik. Foto: Anders Edring
Fyndteckningar mm: Anders Edring
Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, Gävle. Dnr 507-99-502.

VÄ 2:107

Innehåll

Sammanfattning	5
Uppdraget	5
Topografi och fornlämningar	6
Resultat av arkeologisk utredning	7
Metod	8
Resultat av arkeologisk förundersökning	8
Område 1	8
Område 2	15
Slutsats och åtgärdsförslag	17
Område 1	17
Område 2	19
Referenser	20
Administrativa och tekniska uppgifter	21
Bilaga 1. Schakt- och anläggningslistor	22
Bilaga 2. Fyndlista	29
Bilaga 3. ¹⁴ C	30

Karta över Skåne med den aktuella platsen markerad

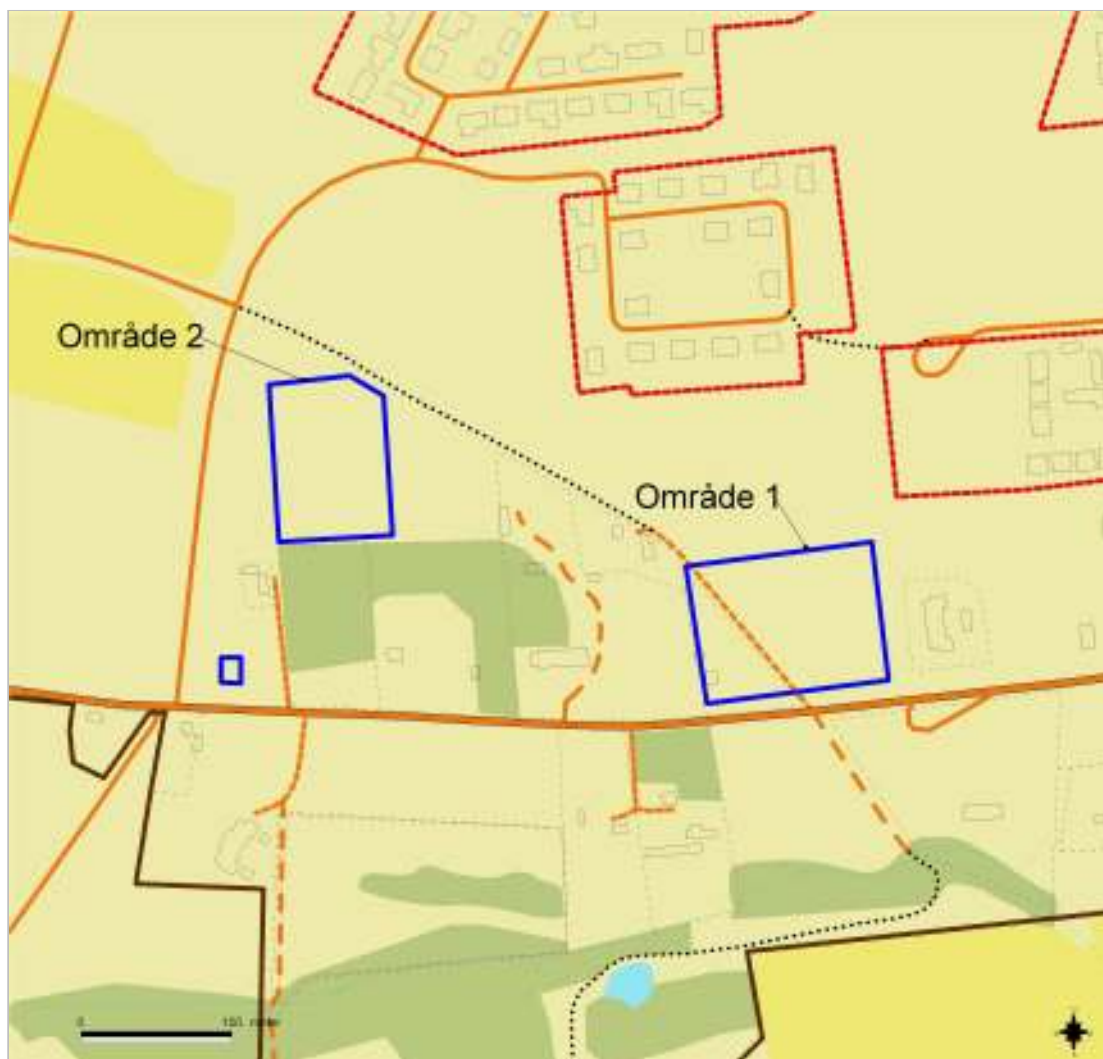

Fig. 1. Utdrag ur fastighetskartan med område 1 och 2 markerade.

Sammanfattning

Inom del av fastighet Vä 2:107 i Vä socken planerar Kristianstads kommun att låta bygga bostäder. Regionmuseet har vid en arkeologisk utredning år 2008 påträffat boplatzlämningar inom området (Kockum 2008). Vid den arkeologiska utredningen konstaterades att den planerade exploateringen berör två olika områden med fornlämningar (se fig. 1). Det västra området, område 1, är 11 000 m² stort och det östra, område 2, 8 000 m².

Regionmuseet utförde en arkeologisk förundersökning under perioden 28 september till 7 oktober år 2009. Den arkeologiska förundersökningen visade att område 1 rymmer lämningar efter en boplatz med en datering till yngre bronsålder/äldre förromersk järnålder. Fornlämningen är välbevarad och består av stolphål, gropar, härdar och rännor. Delar av ett långhus har påträffats och Regionmuseet bedömer att det finns goda förutsättningar att påträffa fler hus i området. Boplatzlämningarna finns i princip över hela området, men det finns ett par tydliga koncentrationer som kan representera olika gårdslägen.

I område 2 påträffades en koncentration av härdar i den västra delen. Tydliga spår efter stenröjning noterades på flera ställen i form av stenlyft och ett röjningsröse. I en av härdarna fanns rabbad keramik, vilken dateras till yngre bronsålder/äldre förromersk järnålder. Inga spår efter huslämningar finns och huruvida de påträffades lämningarna är spår efter en bosättning eller andra aktiviteter kan inte besvaras av förundersökningen. Fyndmaterialet antyder att lämningarna är samtida med boplatzlämningarna inom område 1.

Regionmuseet anser att både område 1 och 2 bör bli föremål för en arkeologisk slutundersökning i händelse av exploatering. Områdenas vetenskapliga potential är kopplad till deras geografiska läge i förhållande till centralorten Vä. Områdets bebyggelseutveckling under perioden yngre bronsålder och äldre järnålder är komplex och Regionmuseet vill betona vikten av att studera de aktuella lämningarnas kronologi och kontinuitet.

Uppdraget

Kristianstads kommun planerar nya bostäder inom del av fastighet Vä 2:107 i Vä socken. Vid den arkeologiska utredningen fastställdes att två områden med fornlämningar kommer att beröras av den planerade exploateringen. Det västra området, område 1, är 11 000 m² stort och det östra, område 2, 8 000 m² (se fig. 1).

Enligt förfrågningsunderlag från Länsstyrelsen i Skåne län (2009-05-07) ombads Regionmuseet att upprätta en undersökningsplan och en kostnadsberäkning för en arkeologisk förundersökning av område 1 och 2.

I Regionmuseets undersökningsplan framhölls att syftet var att klargöra boplatzens/-ernas karaktär, omfattning och datering samt att skapa en god bild av

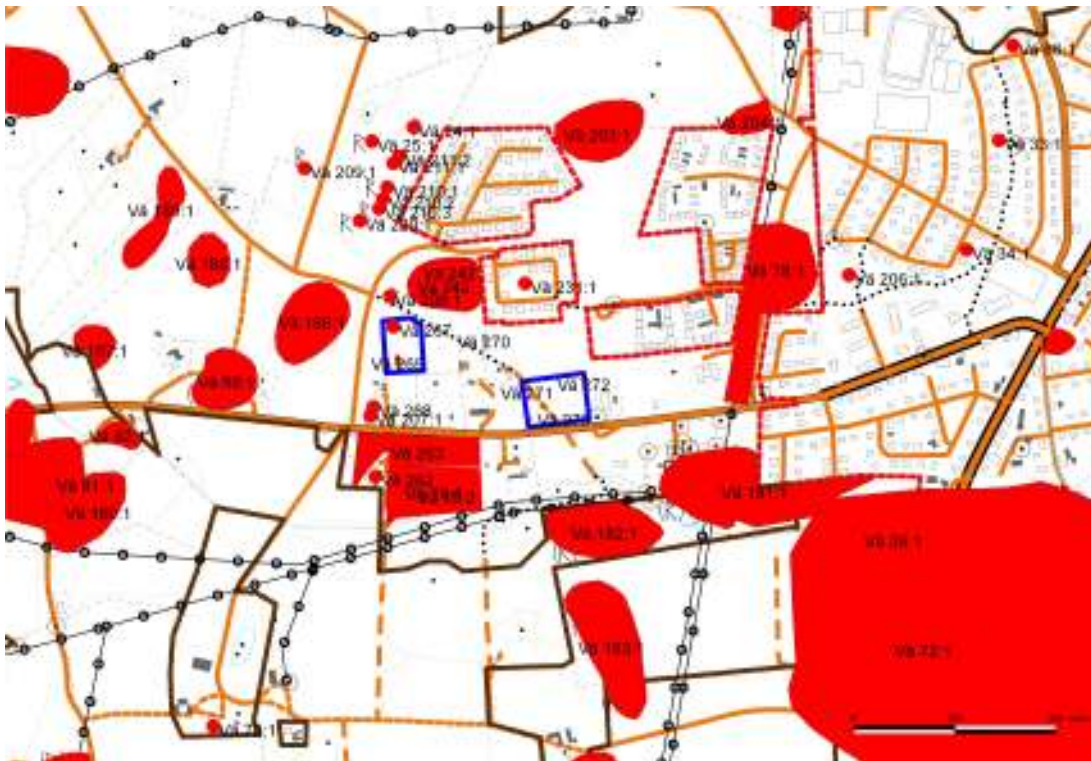

Fig. 2. Utdrag ur fastighetskartan med registrerade fornlämningar. De blå linjerna markerar de två förundersökningsområdena.

fornlämningarnas vetenskapliga potential inför länsstyrelsens vidare handläggning av ärendet.

Länsstyrelsen i Skåne län fattade, efter kostnadsförbindelse från Kristianstads kommun, beslut i frågan (2009-07-03).

Topografi och fornlämningar

Undersökningsområdet ligger i den sydvästra delen av Vä, norr om Mansdalavägen och väster om Planeternas väg. Område 1 bestod vid förundersökningstillfället av gles skog. Område 2 bestod av betesmark som avgränsades i öster och i söder av stengårdsgårdar. Områdena ligger på ett avstånd ca 200 meter från varandra.

Trakten kring Vä är fornlämningsrik och i närområdet finns stensättningar, högar, domarringar, skärvstenshögar, förhistoriska boplatser, skålgropslokaler mm (se fig. 2.). År 1991 utfördes en arkeologisk undersökning nordost om nu aktuellt område, inom Vä 231:1. Vid denna undersökning fann man spår av boplatzlämningar från brons- och järnålder. (Nordell 1995).

Direkt norr om den aktuella ytan utfördes en arkeologisk utredning år 2004. Vid detta arbete konstaterades ett fåtal lämningar i sökschakten, i form av enstaka stolphål och härदार. På grund av det ringa antalet lämningar företogs ingen fortsatt undersökning före exploateringen (Vä 243, Kockum 2004). Direkt söder om planområdet gjordes en arkeologisk utredning år 1993, varvid det påträffades

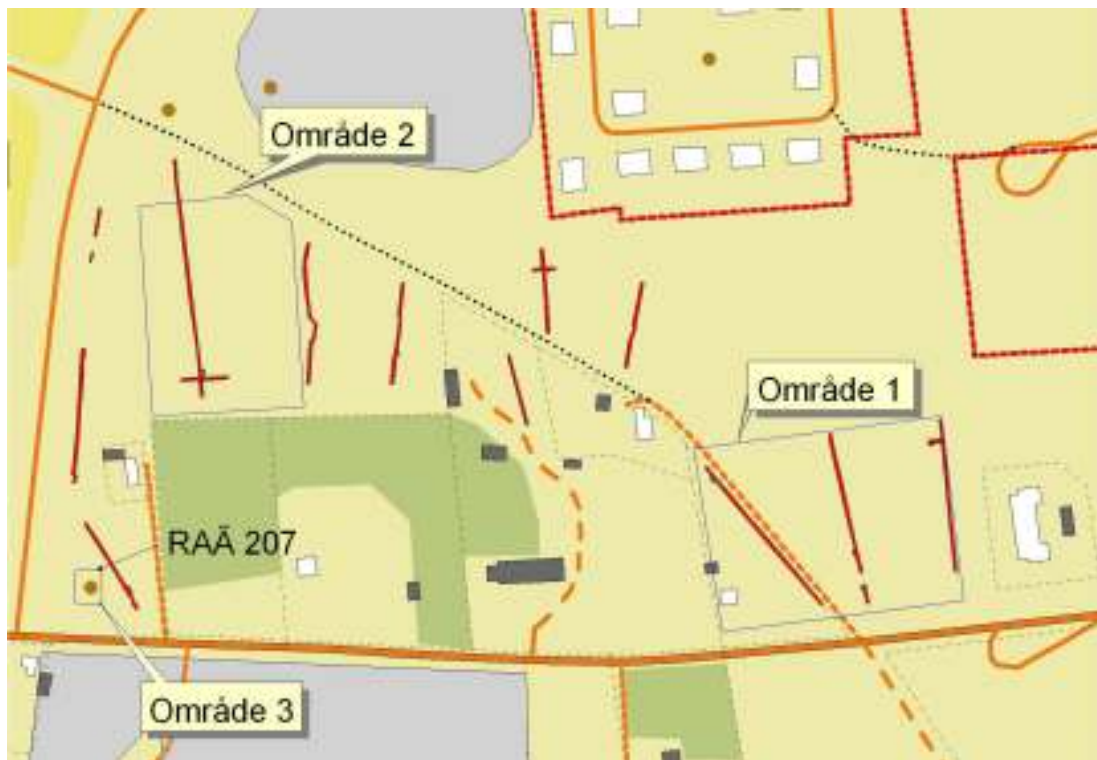

Fig. 3. Utdrag ur fastighetskartan med utredningsschakt och de fornlämningsområden som fastställdes vid utredningen. Område 3 är inte aktuellt för exploatering och förundersöktes därför inte.

både brandgravar och boplatzlämningar från brons- och järnålder. En mindre del av utredningsområdet gick vidare till en slutundersökning år 1994, då det bl. a. undersöktes en urnegrav från yngre bronsålder samt anläggningar av boplatsskarakter och kulturlager från äldre bronsålder till förromersk järnålder (Vä 263, Björk m.fl. 2006).

Resultat av arkeologisk utredning

Vid utredningen 2008 identifierades tre områden inom vilka fortsatta arkeologiska insatser föreslogs. Undersökningen visade att det inom två ytor av undersökningsområdet finns välbevarade boplatzlämningar. Inom den del som kallats område 1 påträffades gropar, stolphål och härdar i vilka det framkom ett homogent fyndmaterial som kan dateras till yngre bronsålder/äldre förromersk järnålder.

Inom område 2 fanns en härdkoncentration. Härdarna saknar datering och trots vidgning av schaktet framkom inte flera anläggningar. Det bedömdes dock som angeläget att öppna ett större område för att ta reda på om härdkoncentrationen är isolerad eller tillhör en större struktur. Förutom dessa bedömdes även ett område kring Vä 207, ett stenblock med skålgropar, kräva fördjupad arkeologisk insats innan exploatering (se område 3. fig. 3). Detta område är inte längre aktuellt för exploatering och kom inte att omfattas av förundersökningen.

Metod

Den arkeologiska förundersökningen utfördes genom sökschaktsgrävning i syfte att avgränsa och närmare bestämma de områden med fornlämningar som konstaterats vid utredningen. Schakten grävdes med grävmaskin med en skopbredd på 1,8 meter. Vid öppnandet av schakten avlägsnades matjorden ned till alven eller ned till den nivå där anläggningar framkom. Schakten och påträffade fornlämningar inmättes med GPS med nätverks RTK (*Real-Time Kinematic*), vilket kvalitetsmässigt innebar centimeternoggrannhet. Inmättningsdata överfördes till Intra-sis (dokumentationssystem).

Ett urval av de arkeologiska objekten undersöktes. Gropar, härdar och stolphål undersöktes med grävsked genom att halva objektet undersöktes. Samtliga undersökta objekt fotograferades och beskrevs på kontextblanketter. På kontextblanketten dokumenterades uppgifter om bl.a. undersökningsmetod, stratigrafi, objektets karaktär och tolkning samt sektionsritning. Uppgifterna på kontextblanketterna lagrades vid efterbearbetningen i Intra-sis, liksom beskrivningar över påträffade fynd.

Resultat av arkeologisk förundersökning

Område 1

Området 1 omfattar en yta på ca 11 000 m². Området bestod vid förundersökningstillfället av gles skog som genomkorsades av mindre gångstigar. Gångstigarna nyttjades av kringboende varvid dessa lämnades kvar intakta. Topografiskt ligger området mellan ca 30-35 m.ö.h. och jordarten utgörs av sand. Matjordstjockleken är ca 0,3 meter. Totalt öppnades en yta på ca 1150 m², fördelad på nio schakt (se fig. 4).

Schakt 1076

Yta: 403 m²

Anläggningar: 106 arkeologiska objekt (85 stolphål, 11 gropar, 9 härdar, 1 ränna). Tio undersökta objekt (5 stolphål, 1 grop, 3 härdar, 1 ränna).

Fynd: 42 keramikskärvor och ett flintavslag.

Beskrivning: Schaktet öppnades i nordsydlig riktning centralt inom område 1. I den södra delen av schaktet framkom flera stolphål och mindre gropar, samt enstaka härdar. I den centrala delen ökade anläggningstätheten och flera av anläggningarna hade en sotig fyllning.

För att konstatera huruvida det förekom huslämningar eller andra större konstruktioner öppnades en större yta i den södra och i den norra delen. Inom ytan i söder framkom flera stolphål, gropar och ett par härdar. Delar av ytan

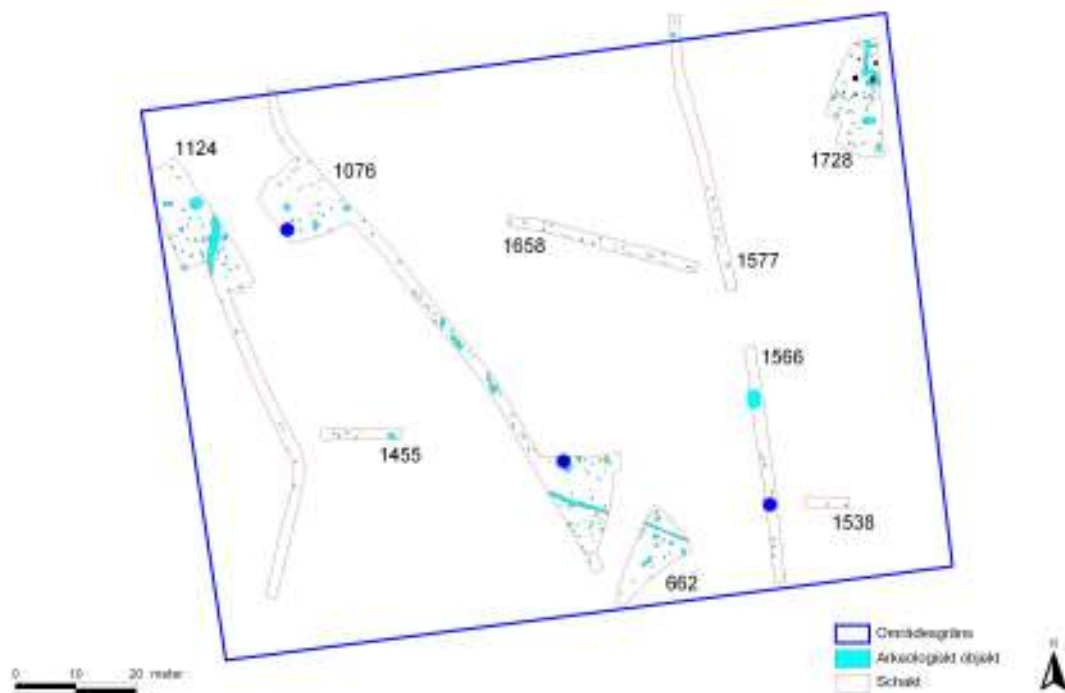

Fig. 4. Plan över område 1 med öppnade schakt och framkomna fornlämningar.

handrensade i syfte att påträffa ytterligare anläggningar. Ingen huskonstruktion konstaterades, men det fanns tendenser till vägglinjer (långhus). Genom området löpte en ränna i närmast östvästlig riktning (se fig. 5). Ett utsnitt av rännan undersöktes, men några fynd påträffades inte som kunde bidra till en datering eller bringa klarhet i dess funktion. Fyllningen i rännan tyder dock på att den är av äldre datum och kan mycket väl vara samtida med de övriga anläggningarna i området.

Cirka tre meter söder om rännan undersöktes ett stolphål (AS679) som innehöll fynd av rabbad keramik, daterad till perioden yngre bronsålder/äldre förromersk järnålder. Ca sex meter norr om rännan undersöktes en välbevarad härd fylld med rikligt med skörbränd sten (AH818). I härden påträffades flera keramikskärvor av förhistorisk datering. Keramiken saknar dekorelement, men en av skärvorna har reducerad bränningen, vilket tyder på en datering till järnålder. I härden påträffades träkol som skickades för ^{14}C analys, vilken gav en datering till 1188 - 931 f. Kr, dvs. bronsålder, period III-IV (kalibrerad med 2 sigma, bilaga 3).

I det långsmala schaktet undersöktes ytterligare en härd som innehöll keramik. Bland keramikskärvorna fanns enstaka skärvor med rabbnings, vilket daterar den till perioden yngre bronsålder/äldre förromersk järnålder. I ytan på en närliggande grop påträffades keramikskärvor, men dessa kunde inte dateras närmare än till förhistorisk tid.

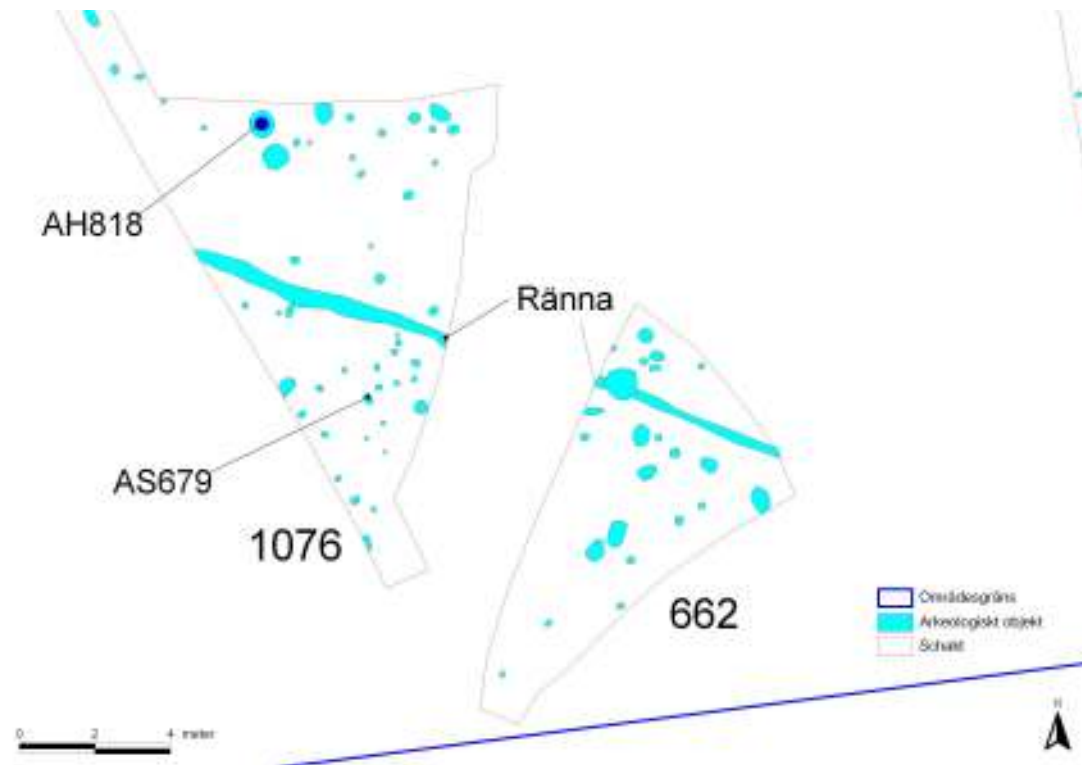

Fig. 5. Plan över södra delarna av schakt 1076 och schakt 662.

Inom den norra ytan påträffades flera stolphål och härdar. Inga huslämningar konstaterades, men även i denna del fanns det tendenser till långhus. Endast ett fynd av ett flintavslag påträffades i denna del. Däremot insamlades träkol från en av härdarna (AH901) som skickades för ^{14}C analys, vilken gav en datering till 1210 - 1012 f. Kr, dvs. bronsålder, period III-IV (kalibrerad med 2 sigma, bilaga 3).

Schakt 662

Yta: 90 m²

Anläggningar: 23 arkeologiska objekt (14 stolphål, 3 gropar, 5 härdar, 1 ränna).

Tre undersökta objekt (1 stolphål, 1 grop, 1 ränna).

Fynd: -

Beskrivning: Schaktet öppnades i anslutning till den södra ytan av schakt 1076 (se ovan). Inom schaktet framkom flera stolphål, gropar och härdar. Den ränna som tidigare redovisats i schakt 1076 kunde följas ytterligare några meter söderut. Ej heller påträffades några fynd i denna del av rännan som kunde bidra till dess datering eller tolkning av dess funktion. Förutom delar av rännan undersöktes även ett stolphål och en grop. Inga fynd påträffades som kunde datera lämningarna. Några huslämningar påträffades inte.

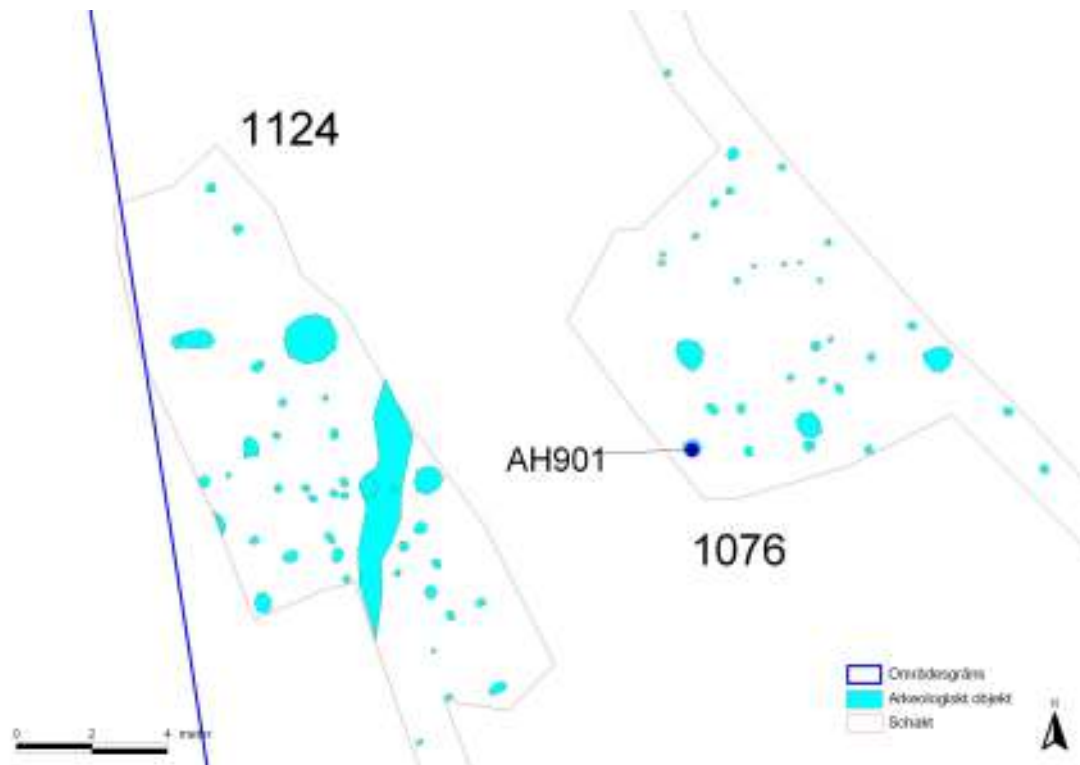

Fig. 6. Plan över norra delen av schakt 1124 och 1076.

Schakt 1124

Yta: 274 m²

Anläggningar: 48 arkeologiska objekt (40 stolphål, 6 gropar, 1 härd, 1 ränna).

Sju undersökta objekt (4 stolphål, 2 gropar, 1 ränna).

Fynd: Fyra keramikskärvor och fyra flintavslag.

Beskrivning: Schaktet öppnades i den västra delen av område 1. I norra delen av schaktet fanns rikligt med fornlämningar, medan dessa avtog mot söder. Schaktet vidgades i den norra delen i syfte att undersöka huruvida det förekom huslämningar eller andra konstruktioner i området. Några huslämningar påträffades inte, men det är troligt att stolphålen ingått i långhus. Lämningarna inom det aktuella området skall ses i relation till dem som påträffades i det angränsande schaktet 1076 (se fig. 6).

De undersökta anläggningarna låg samtliga i den norra delen av schakt 1124. I fyra av dem påträffades fynd. I ett av stolphålen från förundersökningen påträffades en flintborr av Kristianstadsflinta. I två stolphål och i en nordsydlig löpande ränna påträffades förhistorisk keramik. Två av skärvorna uppvisar svaga tecken på rabbning. Skärvorna kan dateras till perioden yngre bronsålder/äldre förromersk järnålder. Vid den tidigare utredningen hade rabbad keramik även påträffats i rännan.

Schakt 1455

Yta: 25 m²

Anläggningar: Sex arkeologiska objekt (5 stolphål, 1 grop).

Ett undersökt objekt (1 stolphål).

Fynd: En keramikskärva och ett flintavslag.

Beskrivning: Schaktet öppnades i den västra delen av område 1 och löpte i östvästlig riktning. Inom schaktet påträffades sex anläggningar, varav ett stolphål undersöktes. I stolphålet påträffades ett flintavslag och en rabbad keramikskärva daterad till yngre bronsålder/äldre förromersk järnålder.

Schakt 1566

Yta: 73 m²

Anläggningar: Tolv arkeologiska objekt (12 stolphål).

Två undersökta objekt (2 stolphål).

Fynd: -

Beskrivning: Schaktet öppnades i den sydöstra delen av område 1 och löpte i nord-sydlig riktning. Inom schaktet påträffades ett tiotal stolphål, varav två undersöktes. Inga fynd påträffades som kunde datera lämningarna.

Schakt 1538

Yta: 13 m²

Anläggningar: Två arkeologiska objekt (2 stolphål).

Fynd: -

Beskrivning: Schaktet öppnades i den sydöstra delen av område 1 och löpte i östvästlig riktning. Inom schaktet påträffades två stolphål som ej undersöktes. Inga fynd påträffades som kunde datera lämningarna.

Schakt 1577

Yta: 84 m²

Anläggningar: Elva arkeologiska objekt (8 stolphål, 2 härdar, 1 grop).

Tre undersökta objekt (1 stolphål, 1 grop, 1 härd).

Fynd: -

Beskrivning: Schaktet öppnades i den sydöstra delen av område 1 och löpte i nord-sydlig riktning. Övervägande del av anläggningarna låg i schaktets södra del, medan anläggningstätheten avtog mot norr. Tre anläggningar undersöktes, men inga fynd påträffades som kunde datera lämningarna.

Schakt 1658

Yta: 60 m²

Anläggningar: 19 arkeologiska objekt (19 stolphål).

Fem undersökta stolphål.

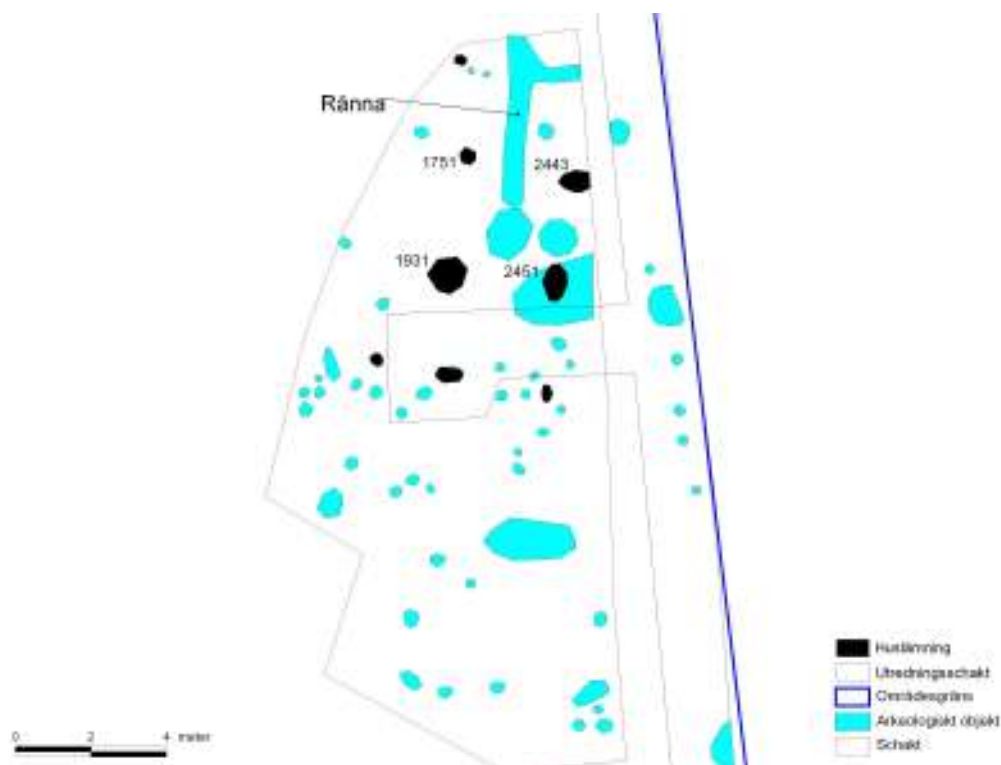

Fig. 7. Plan över schakt 1728. Stolphålen som ingår i långhuset är markerade i svart.

Fynd: -

Beskrivning: Schaktet öppnades i den centrala delen av område 1 och löpte i östvästlig riktning. Inom schaktet påträffades flera stolphål, varav fem undersöktes. Inga fynd påträffades som kunde datera lämningarna.

Schakt 1728

Yta: 130 m²

Anläggningar: 54 arkeologiska objekt (46 stolphål, 1 härd, 6 gropar, 1 ränna).

Sex undersökta objekt (4 stolphål, 1 grop, 1 ränna).

Fynd: Lösfynd av en skärva förhistorisk keramik.

Beskrivning: Schaktet öppnades i den nordöstra delen av område 1. Inom schaktet framkom flera stolphål. Fyra stolphål undersöktes, varav två tolkades som takbärande stolphålspar (se fig. 7). De båda stolphålen (AS1751 & AS1931) var båda stenskodda och hade ett djup av 0,5 respektive 0,58 m. Cirka 2,8 m öster om stolphålspar fanns ytterligare ett par (AS2443 & AS 2451). Dessa undersöktes inte, men stenar i ytan visade även dessa var stenskodda, vilket skiljde de takbärande stolphålen från de övriga stolphålen. Ca 2,5 meter utanför de takbärande stolphålspar fanns flera mindre stolphål som troligen varit delar av husets väggkonstruktion. Formen, liksom längden på huset har inte gått att fastställa, men bockbredden på strax under tre meter antyder en datering av huset till bronsålder/äldre järnålder.

Fig. 8. Fotografi över härd 818 i schakt 1076, område 1. Foto: A. Edring.

Fig. 9. Fotografi över stolphål 1751 (takbärare i långhus, schakt 1728). Fotografi: A. Edring.

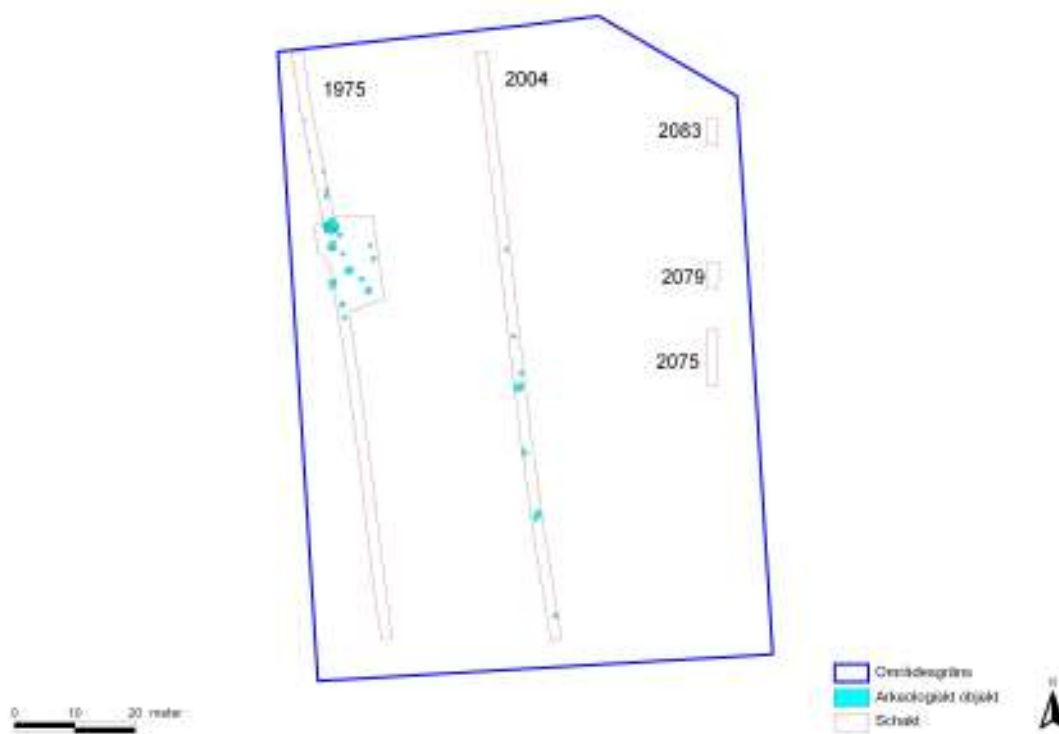

Fig. 10. Plan över område 2.

Centralt mellan stolphålsparen löper en ränna in i huset. Inga fynd påträffades i rännan, men dess fyllning antyder att den är av äldre datum.

Förutom stolphålsparet och rännan undersöktes ytterligare två stolphål och en grop. Inga av dessa innehöll några fynd. Vid utredningen påträffades dock rabbad keramik i denna del av område 1.

Område 2

Området 2 omfattar en yta på ca 8 000 m² (se fig. 10). Området bestod vid förundersökningstillfället av betesmark som genomkorsades av en stengärdsgård med större stenar och block. Området gräns i öster och i söder begränsades av liknande stengärdsgårdar, varav den östra utgjorde en fägata. Gärdsgårdarna vittnar om en intensiv stenröjning.

Topografiskt ligger området ca 40 m.ö.h. och jordarten utgörs av morän. Matjordstjockleken är ca 0,3 meter. Totalt öppnades en yta på ca 500 m² fördelade på fem schakt.

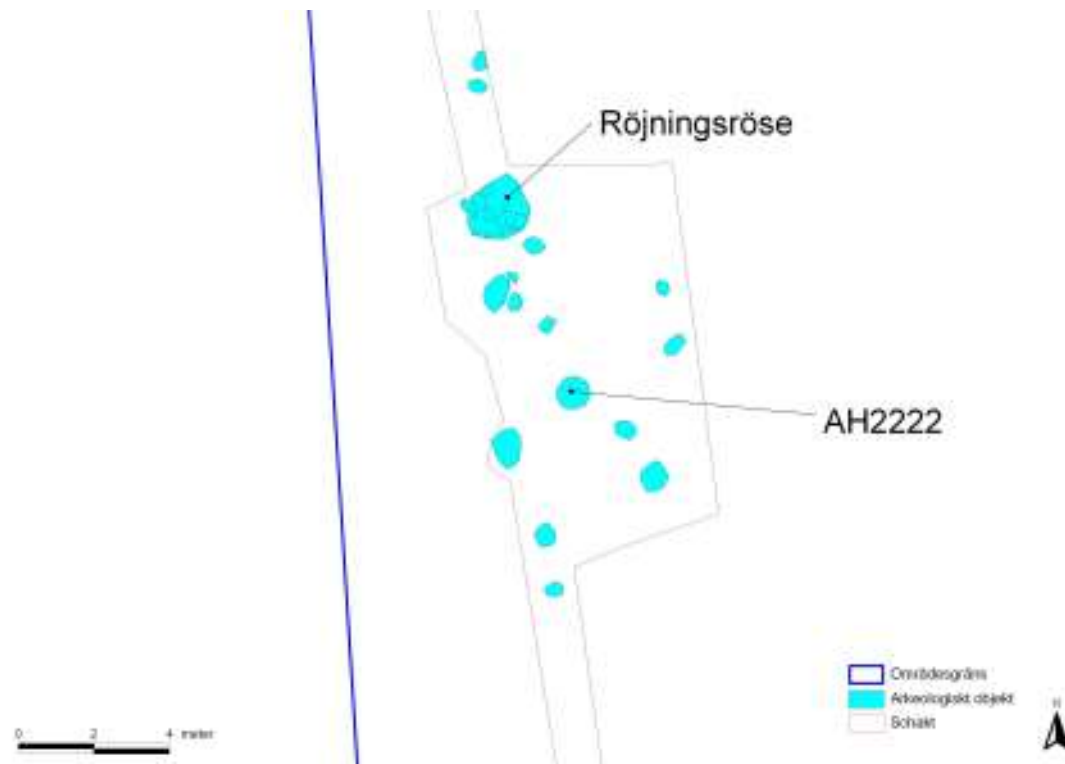

Fig. 11. Plan över röjningsröset och den undersökta härden inom schakt 1975.

Schakt 1975

Yta: 285 m²

Anläggningar: Tolv arkeologiska objekt (2 stolphål, 7 härdar, 2 gropar, 1 röjningsröse). Två undersökta objekt (1 härd, 1 röjningsröse).

Fynd: 32 keramikskärvor, 6 flintavslag, 5 bitar bränt ben.

Beskrivning: Schaktet öppnades i den västra delen av område 2 i nordsydlig riktning. I de norra delarna av schaktet framkom anläggningar, bl.a. flera härdar och en stenansamling som tolkades som ett mindre röjningsröse (se fig. 11). Schaktet vidgades för att undersöka lämningarnas omfattning, varvid ytterligare härdar framkom. Södra delen av schaktet saknade spår av fornlämningar. Spår efter stenröjning noterades på flera ställen inom schaktet i form av stenlyft.

Två anläggningar undersöktes; ett röjningsröse och en härd. ¼ del av röjningsröset undersöktes, men inga daterande fynd påträffades. I härden (AH2222) framkom däremot 31 keramikskärvor. Flera av skärvorna var rabbade, vilket daterar dem till perioden yngre bronsålder/äldre förromersk järnålder.

Schakt 2004

Yta: 179 m²

Anläggningar: Sju arkeologiska objekt (5 härdar, 2 gropar).

Fyra undersökta objekt (3 härdar, 1 grop).

Fynd: -

Beskrivning: Schaktet öppnades i den centrala delen av område 2 i nordsydlig riktning. I de centrala och södra delarna av schaktet påträffades fem härdar och två gropar. Av dessa undersöktes tre härdar och en grop. Inga fynd påträffades som kunde bidra till en datering av lämningarna. Två av de undersökta anläggningarna i den södra delen av schaktet (AS2068, AG2059) tolkades som recenta. I AG2059 påträffades modernt glas.

Schakt 2075, 2079 & 2083

Yta: 32 m²

Anläggningar: -

Fynd: -

Beskrivning: Tre schakt öppnades i nordsydlig riktning i den östra delen av område 2. Området var mycket stenrikt och flera block var synliga ovan mark. Inga fornlämningar konstaterades i något av schakten.

Slutsats och åtgärdsförslag

Område 1

Sammanfattning av utredning och förundersökning: Den arkeologiska utredningen visade att det inom område 1 finns boplatslämningar i form av gropar, stolphål och härdar, i vilka det framkom ett homogent fyndmaterial som kan dateras till yngre bronsålder/äldre förromersk järnålder.

Den arkeologiska förundersökningen kom att stärka tolkningen av att området rymmer lämningar efter en boplat. Två samstämmiga ¹⁴C dateringar finns från området som placerar lämningarna i bronsålder, period III-IV. Den rabblade keramiken antyder att det kan finnas lämningar även från yngre bronsålder/äldre förromersk järnålder. Fornlämningarna är välbevarade och består av stolphål, gropar, härdar och rännor. Boplatslämningarna finns i princip över hela området; dock med ett färre antal lämningar i den sydväst och sydöstra delen. Ett par tydliga koncentrationer finns i den nordvästra och i den nordöstra delen samt i områdets södra del vid förundersökningsschakten 1076 och 662. Den arkeologiska utredningen hade däremot visat att den centrala delen av område 1 var tämligen tomt på fornlämningar. Förundersökningen kunde dock konstatera att så inte var fallet (se fig. 12).

Förutsättningar att påträffa långhus inom området bedöms som mycket goda och de ovan nämnda koncentrationerna av anläggningar kan representera

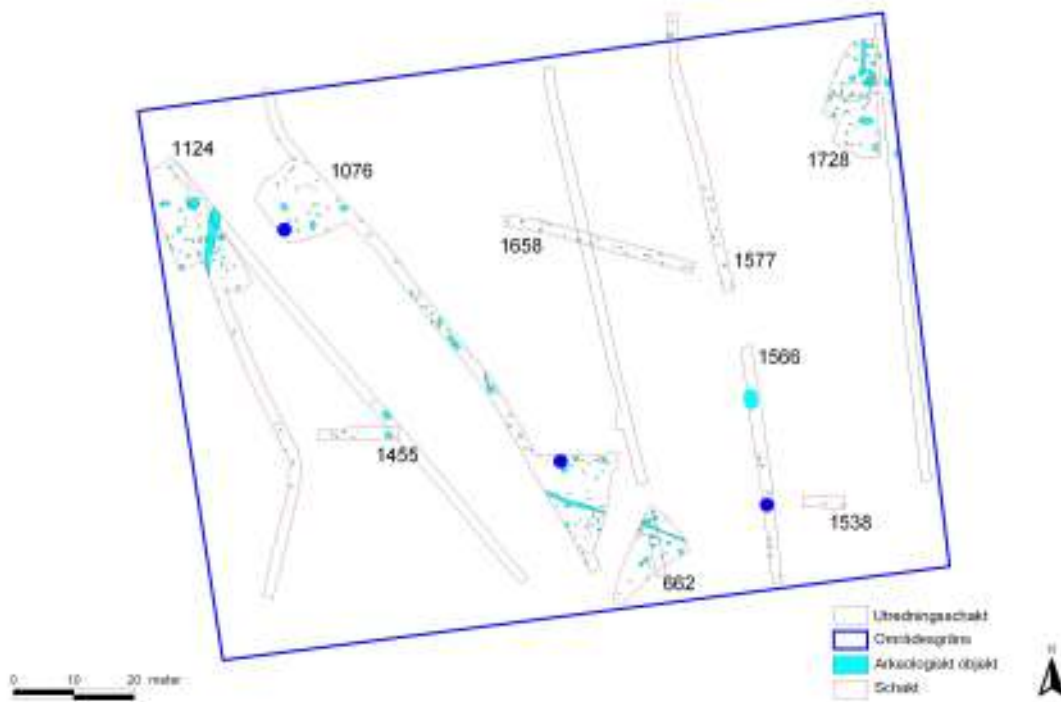

Fig. 12. Plan över område 1 med utrednings- och förundersökningschakt.

olika gårdslägen. Ett långhus har säkert konstaterats i den nordöstra delen av området. De takbärande stolphålen var djupa och stenskodda, vilket borgar för goda förutsättningarna att påträffa välbevarade långhus i området.

De anläggningar som undersöktes vid förundersökningen hade distinkt fyllning, ofta av sotblandad sand. Fler anläggningar var förhållandevis fyndrika med ett fyndmaterial som dominerades av flinta och keramik. Inget benmaterial påträffades vare sig vid utredningen eller vid förundersökningen. Förutsättningarna för att påträffa välbevarat benmaterial bedöms därför som små.

Vetenskaplig potential: Fornlämningens vetenskapliga potential är främst kopplad till platsen geografiska läge i förhållande till centralorten Vä. Tidigare arkeologiska undersökningar i området visar att det sker omfattande förändringar i bosättningsmönstret under slutet av förromersk järnålder och i äldre romersk järnålder. Det finns indikationer på att bebyggelsen under romersk järnålder koncentreras till Vä och dess närmsta omland. Undersökningarna i Snårarp, strax öster om Vä, har visat att det sker en expansion i bosättningen under perioden yngre bronsålder/äldre förromersk järnålder och en drastisk nedgång under de närmast efterföljande perioderna (Edring 2004). Den aktuella boplatsen bedöms ha goda förutsättningar att belysa den lokala och regionala bebyggelseutvecklingen under bronsålder – förromersk järnålder.

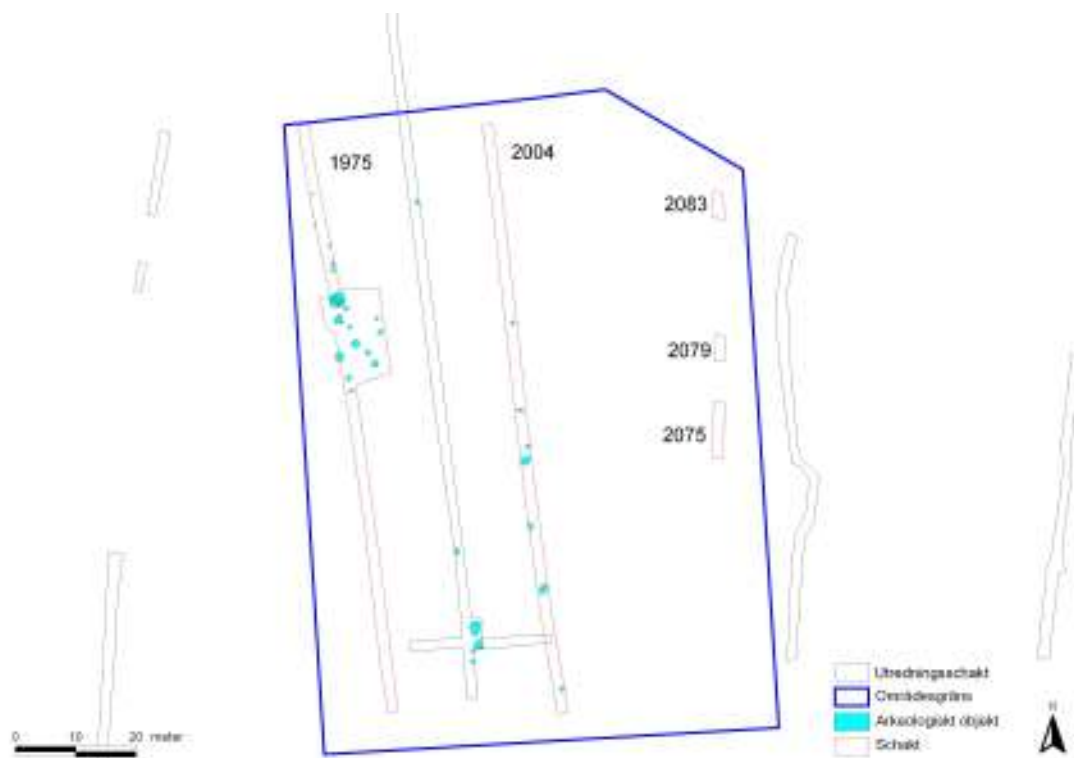

Fig. 13. Plan över område 2 med utrednings- och förundersökningsschakt.

Det är av vetenskapligt värde att undersöka boplatsens bebyggelseutveckling med fokus på frågor kring bosättningens storlek (antal gårdslägen), kronologi och kontinuitet.

Åtgärdsförslag: Regionmuseet anser att området bör bli föremål för en arkeologisk slutundersökning i händelse av exploatering. Eventuella prioriteringar vid en slutundersökning är avhängigt vetenskapliga frågeställningar kopplade till det aktuella kunskapsläget kring periodens bosättningar och frågor kring förändringar i den rumsliga organisationen av landskapet.

Område 2

Sammanfattning av utredning och förundersökning: Den arkeologiska utredningen visade att det finns en koncentration av härdar i den västra delen av område 2. Härdarna kunde inte dateras och deras utbredning kunde inte fastställas.

Den arkeologiska förundersökningen har visat att det förekommer flera härdar och ett mindre röjningsröse i områdets västra del. Fornlämningen kan således begränsas till den västra delen, men det förekommer dock enstaka anläggningar i de södra delarna. Det finns tydliga spår efter stenröjning på flera ställen inom området i form av stenlyft. I sammanhanget kan nämnas att området kantas i väster och i söder av stengårdsgårdar. I en av härdarna påträffades flera rabbade keramikskärvor, vilka dateras till perioden yngre bronsålder/äldre förromersk järnålder. Lämningarna kan tolkas som spår efter aktiviteter från ovannämnda

period, vilket gör att de troligen är samtida med fornlämningarna inom område 1. Inga spår efter huslämningar finns och huruvida de påträffades anläggningarna är spår efter bosättning eller andra aktiviteter kan inte besvaras av förundersökningen.

Vetenskaplig potential: Fornlämningens vetenskapliga potential är, liksom föregående område, främst kopplad till platsen geografiska läge i förhållande till centralorten Vä. Det är av vetenskapligt värde att undersöka de aktuella lämningarna och utreda vad dessa representerar och hur de relaterar till boplatslämningarna inom område 1. Rör det sig om ytterligare ett gårdsläge, eller är lämningarna ett resultat av aktiviteter och verksamheter i periferin till gårdsläget/lägena i området? Även för område 2 är det viktigt att koncentrera frågeställningarna kring kronologi och kontinuitet. En helhetsbild av hur området nyttjats är av betydelse för att förstå förändringar i bebyggelsestruktur och markutnyttjande i omlandet kring Vä under yngre bronsålder och äldre järnålder.

Åtgärdsförslag: Regionmuseet anser att området bör bli föremål för en arkeologisk slutundersökning i händelse av exploatering. Det finns en tydlig koncentration av lämningar till den västra delen av området. Eventuella prioriteringar vid en slutundersökning är emellertid avhängigt vetenskapliga frågeställningar kopplade till det aktuella kunskapsläget kring periodens bosättningar.

Kristianstad ☺ 2009-12-07

Anders Edring

Referenser

Björk, T., Bolander, A. & Hök, H. 2006. *Tingsgården i Vä. Boplats och grav från yngre bronsålder - förromersk järnålder*. Regionmuseet Kristianstad/Landsantikvarien i Skåne. Rapport 2006:51. Kristianstad.

Edring, A. 2004. *Snårarps - en boplats från yngre bronsålder/äldre järnålder*. Regionmuseet Kristianstad/Landsantikvarien i Skåne. Rapport 2004:1. Kristianstad.

Kockum, J. 2004. *Vä 2:107*. Arkeologisk utredning 2004. Regionmuseet Kristianstad/Landsantikvarien i Skåne. Rapport 2004:122. Kristianstad.

Nordell, M. 1995. *Arkeologisk undersökning 1991. Vä 2:107, Vä socken, Kristianstads kommun, Skåne*. Kristianstads läns museum. Rapport 1995:1. Kristianstad.

Administrativa och tekniska uppgifter

Länsstyrelsens diarienummer: 431-28480-09
Regionmuseets diarienummer: K12.20-178-09
Län: Skåne
Kommun: Kristianstad
Socken: Vä
Fastighet: Vä 2:107
Fornlämningsnr: Vä 269, 271, 272, 273 & 274
Kartblad (fastighetskartan): 3D 1i
Uppdragsgivare: Kristianstads kommun
Projektledare: Anders Edring

Arkeologi, fält

Fältarbets tid: 2009-09-28 – 2009-10-07
Antal arbetsdagar/arkeologitimmor: 7 dagar/56 timmar
Exploateringsområdets storlek: ca 19 000 m²
Undersökt yta: 1648 m²
Andel totala exploateringsområdet: ca 9 %

Arkeologi, rapport

Antal arbetsdagar: 5

Dokumentation/fynd

Intrasisprojekt: RK17809FU
Inmätning: GPS (RTK)
Koordinatsystem (inmätning): RT90 2,5 gon väst
¹⁴C analyser: Center for Applied Isotope Studies University of Georgia
Fyndmaterial - LUHM nr: 32020 (1-25).
Dokumentationsmaterial: 133 digitalfotografier, 40 kontextblanketter.
Dokumentationsmaterialet förvaras på Regionmuseet/Landsantikvarien i Skåne.

Kostnader, arkeologi

Fältarbete: 43 000 kr
Rapportarbete & adm: 24 000 kr

Beslutad summa: 67 000 kr

Faktisk summa: 67 000 kr

Kostnader, övrigt

Maskiner: 33 000 kr
Analyser: 8 000 kr

Övrigt: -

Beslutad summa: 41 000 kr

Faktisk summa: 41 000 kr

Totalsumma, beslutad: 108 000 kr

Totalsumma, faktisk: 108 000 kr

Bilaga 1. Schakt- och anläggningslistor

ID	SUBCLASS	AREA KVM
662	Schakt	89,796
1076	Schakt	403,185
1124	Schakt	274,098
1455	Schakt	24,604
1538	Schakt	12,891
1566	Schakt	73,495
1577	Schakt	84,185
1658	Schakt	59,830
1728	Schakt	130,466
1975	Schakt	284,580
2004	Schakt	178,626
2075	Schakt	16,333
2079	Schakt	7,365
2083	Schakt	8,160
Summa		1647,614

ID	SUBCLASS	UNDERSÖKT	FYLLNINGKARAKTÄR	FYLLNINGSMATERIAL	SOT	KOL
201	Stolphål					
207	Grop					
212	Stolphål					
220	Stolphål					
226	Stolphål					
233	Stolphål					
240	Grop					
247	Stolphål					
253	Stolphål					
259	Stolphål					
266	Stolphål					
274	Grop					
283	Grop					
291	Stolphål					
299	Stolphål					
305	Grop					
318	Hård					
327	Hård	X	Kraftig	Sand	X	
336	Stolphål					
342	Stolphål					
351	Stolphål					
357	Stolphål					
363	Stolphål					
369	Grop					
377	Grop					
391	Stolphål					

399	Stolphål					
406	Grop					
416	Hård					
423	Stolphål					
430	Stolphål	X	Kraftig	Sand		
437	Stolphål					
444	Stolphål					
452	Stolphål					
458	Grop					
466	Stolphål					
474	Stolphål					
480	Stolphål					
487	Stolphål					
494	Stolphål					
501	Stolphål					
508	Stolphål	X	Mellan	Sand		
515	Stolphål					
521	Stolphål					
528	Stolphål					
535	Stolphål					
544	Stolphål					
550	Hård					
559	Grop	X	Mellan	Sand		
569	Hård					
577	Hård					
585	Stolphål					
592	Stolphål					
600	Hård					
608	Hård					
616	Stolphål					
621	Grop					
630	Grop					
639	Ränna	X	Mellan	Sand		
679	Stolphål	X	Mellan	Sand		
687	Stolphål					
693	Stolphål					
699	Stolphål					
705	Stolphål					
713	Stolphål					
719	Stolphål					
727	Stolphål					
734	Stolphål					
743	Stolphål					
749	Stolphål					
754	Stolphål					
762	Stolphål					
768	Stolphål					
775	Stolphål	X	Mellan	Sand		X
782	Stolphål					
788	Stolphål					

794	Stolphål					
801	Stolphål					
809	Hård					
818	Hård	X	Kraftig	Sand	X	X
828	Grop	X	Mellan	Sand		
837	Grop					
844	Ränna	X	Mellan	Sand		
872	Stolphål					
879	Stolphål					
885	Hård					
893	Hård					
901	Hård	X	Kraftig	Sand	X	X
909	Hård					
919	Stolphål					
927	Stolphål					
934	Stolphål					
941	Stolphål					
949	Stolphål					
955	Stolphål					
962	Stolphål					
969	Stolphål					
975	Stolphål					
982	Stolphål					
989	Stolphål					
997	Stolphål	X	Kraftig	Sand	X	
1003	Stolphål					
1008	Stolphål					
1014	Stolphål					
1020	Stolphål					
1025	Stolphål					
1032	Stolphål					
1038	Stolphål					
1044	Stolphål					
1051	Stolphål					
1057	Stolphål					
1063	Stolphål	X	Svag	Sand		
1070	Stolphål					
1157	Stolphål					
1164	Stolphål					
1171	Stolphål					
1175	Stolphål					
1182	Stolphål					
1188	Stolphål					
1194	Stolphål					
1199	Stolphål					
1203	Stolphål					
1211	Stolphål					
1217	Stolphål					
1223	Stolphål	X	Kraftig	Sand	X	
1231	Stolphål					

1238	Stolphål					
1244	Stolphål					
1251	Stolphål	X	Mellan	Sand		
1258	Stolphål					
1264	Stolphål					
1271	Stolphål					
1278	Stolphål					
1286	Stolphål					
1292	Hård					
1299	Grop					
1304	Stolphål					
1310	Stolphål					
1316	Stolphål					
1322	Stolphål					
1328	Stolphål					
1334	Stolphål					
1341	Stolphål					
1348	Stolphål					
1354	Stolphål					
1360	Stolphål					
1366	Stolphål					
1371	Stolphål					
1377	Stolphål					
1384	Stolphål					
1391	Stolphål					
1397	Grop	X	Mellan	Sand		
1407	Stolphål	X	Mellan	Sand		
1412	Grop					
1422	Grop					
1430	Ränna	X	Mellan	Sand		
1447	Grop					
1461	Stolphål					
1467	Stolphål					
1475	Stolphål	X	Mellan	Sand		
1482	Stolphål					
1488	Stolphål					
1493	Grop					
1502	Stolphål	X	Mellan	Sand	X	X
1508	Stolphål					
1515	Stolphål					
1524	Stolphål					
1532	Stolphål					
1542	Stolphål	X	Mellan	Sand		
1549	Stolphål					
1556	Stolphål					
1561	Stolphål					
1575	Stolphål					
1576	Stolphål					
1591	Stolphål					
1595	Stolphål					

1600	Grop	X	Mellan	Sand		
1607	Stolphål					
1613	Stolphål					
1620	Stolphål	X	Kraftig	Sand	X	
1626	Stolphål					
1632	Stolphål					
1638	Stolphål					
1644	Hård					
1652	Hård	X	Mellan	Sand	X	
1669	Stolphål	X	Mellan	Sand		
1674	Stolphål					
1680	Stolphål	X	Mellan	Sand		
1686	Stolphål					
1692	Stolphål					
1698	Stolphål					
1704	Stolphål	X	Mellan	Sand	X	
1710	Stolphål					
1716	Stolphål					
1722	Stolphål					
1740	Stolphål					
1745	Stolphål					
1751	Stolphål	X	Mellan	Sand		
1757	Stolphål					
1763	Stolphål					
1768	Stolphål					
1773	Stolphål					
1779	Stolphål					
1784	Stolphål	X	Kraftig	Sand		
1790	Stolphål					
1797	Stolphål					
1804	Stolphål					
1810	Stolphål					
1816	Stolphål					
1821	Stolphål					
1827	Stolphål					
1832	Stolphål					
1838	Stolphål					
1844	Stolphål					
1850	Stolphål					
1856	Stolphål					
1863	Stolphål					
1869	Stolphål					
1875	Stolphål					
1881	Stolphål					
1887	Stolphål					
1892	Stolphål					
1899	Grop					
1906	Grop					
1917	Grop	X	Mellan	Sand		
1924	Hård					

1931	Stolphål	X	Mellan	Sand		
1938	Grop					
1945	Grop					
1953	Grop					
1960	Ränna	X	Mellan	Sand		
2019	Härd	X	Mellan	Sand	X	
2027	Härd					
2035	Grop					
2043	Härd	X	Mellan	Sand	X	
2053	Härd					
2059	Grop	X	Mellan	Sand	X	
2068	Härd	X	Mellan	Sand	X	
2087	Stolphål					
2092	Stolphål					
2097	Stolphål					
2102	Stolphål					
2109	Stolphål					
2115	Stolphål					
2122	Stolphål					
2129	Stolphål					
2134	Stolphål					
2140	Stolphål					
2147	Stolphål					
2154	Stolphål					
2160	Stolphål					
2167	Stolphål					
2173	Stolphål					
2179	Stolphål					
2186	Stolphål					
2191	Stolphål					
2197	Stolphål					
2203	Härd					
2208	Härd					
2214	Grop					
2222	Härd	X	Kraftig	Sand	X	
2232	Härd					
2240	Härd					
2250	Härd					
2258	Härd					
2266	Stolphål					
2271	Stolphål					
2277	Stolphål					
2284	Stolphål					
2292	Stolphål					
2299	Stolphål					
2306	Stolphål					
2312	Stolphål					
2320	Stolphål					
2326	Stolphål	X	Svag	Sand		
2332	Stolphål					

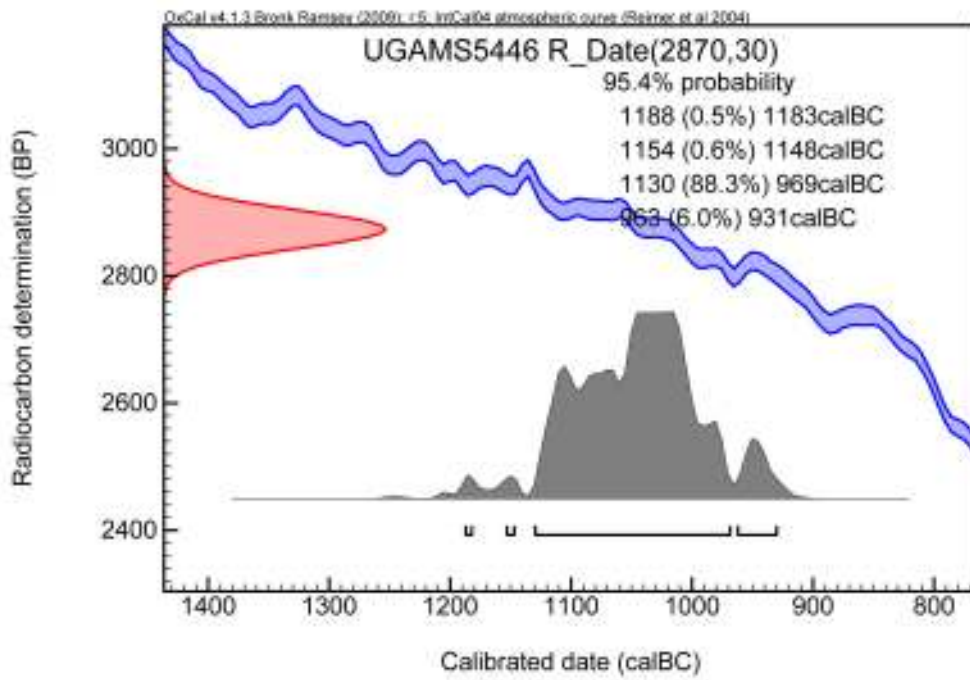
2338	Stolphål					
2345	Stolphål	X	Mellan	Sand		
2351	Stolphål					
2357	Stolphål					
2363	Stolphål					
2369	Stolphål					
2375	Stolphål					
2381	Stolphål					
2387	Stolphål	X	Kraftig	Sand		
2393	Stolphål					
2400	Stolphål					
2407	Stolphål					
2413	Stolphål					
2424	Stolphål					
2430	Stolphål					
2437	Stolphål					
2443	Stolphål					
2451	Stolphål					
2460	Stolphål					
2466	Stolphål					
2477	Stolphål	X	Mellan	Sand		
2484	Grop	X	Mellan	Sand		
2494	Röjningsröse	X	Svag	Sand		
2505	Sten					
2512	Sten					
2521	Sten					
2527	Sten					
2531	Sten					
2538	Sten					
2544	Sten					
2550	Sten					
2555	Sten					
2559	Sten					
2565	Sten					
2569	Sten					
2574	Stenlyft					
2582	Stenlyft					
2590	Stenlyft					
2600	Sten					
2608	Sten					
2616	Sten					
2623						
2635	Sten					
2642	Sten					
2649	Sten					
2657	Sten					

Bilaga 2. Fyndlista

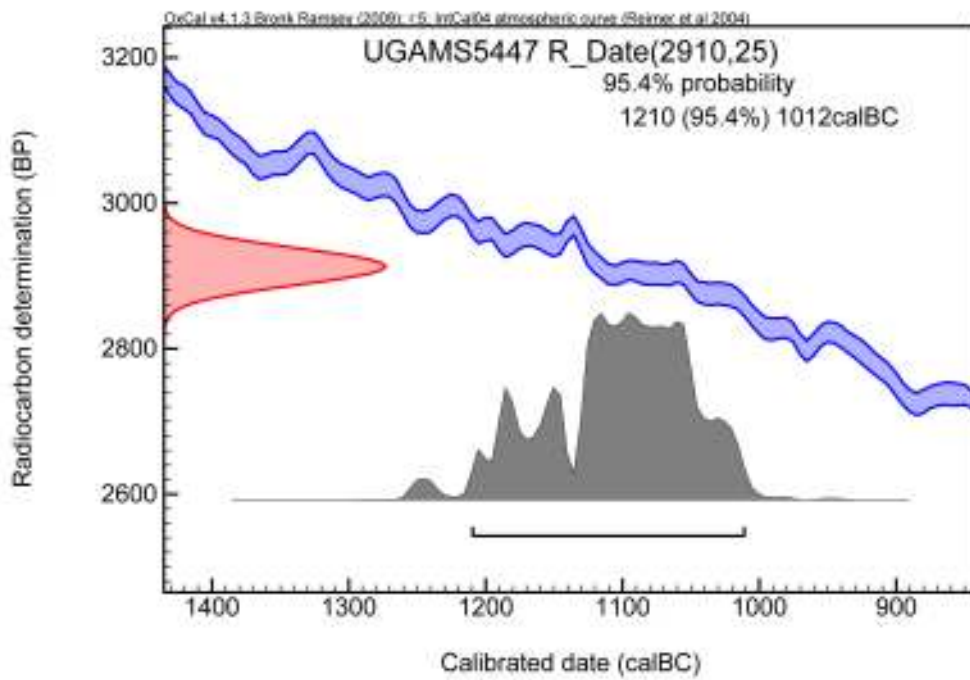
FYNDNR	MATERIAL	SAKORD	VIKT	ANTAL	ARK OBJ	FYNDENHET
1	Keramik	Förhistorisk	10	1	2623	
2	Flinta	Avslag	33	2	2623	
3	Flinta	Avslag	10	1	1475	
4	Keramik	Förhistorisk	33	1	1475	
5	Flinta	Avslag	11	1	1223	
6	Keramik	Förhistorisk	26	2	1223	
7	Flinta	Borr	30	1		
8	Keramik	Förhistorisk	46	4	2222	
9	Keramik	Förhistorisk	313	27	2222	
10	Ben	Bränt ben	6	5	2222	
11	Flinta	Avslag	1	1	2222	
12	Flinta	Kärna	55	1	2222	
13	Flinta	Avslag/avfall	2	1	2222	
14	Flinta	Avslag/avfall	3	1		2270
15	Keramik	Förhistorisk	4	1	1251	
16	Flinta	Avslag/avfall	4	3	1407	
17	Keramik	Förhistorisk	20	10	818	
18	Flinta	Avslag/avfall	8	1		2265
19	Flinta	Avslag/avfall	2	1	1063	
20	Keramik	Förhistorisk	16	1		2474
21	Keramik	Förhistorisk	111	19	327	
22	Keramik	Förhistorisk	69	11	679	
23	Keramik	Förhistorisk	14	1	1430	
24	Keramik	Förhistorisk	26	2	305	
25	Flinta	Avslag	56	1	2494	

Bilaga 3. ¹⁴C

UGAMS 5446 = 2870±30 BP

UGAMS 5447 = 2910±25 BP

Regionmuseets rapportserie 2010

Kulturmiljö

1. Vä 2:107, Vä sn, FU, Anders Edring, 2009

Förkortningar:

AF-antikvarisk förundersökning
AK- antikvarisk kontroll
AU-arkeologisk utredning
DK- dokumentation, övrigt

FU- arkeologisk förundersökning
KA- kulturhistorisk analys
MD-murverksdokumentation
OU- osteologisk undersökning

PJ- projektrapport
UN- arkeologisk undersökning
BD- byggnadsdokumentation
BAD-byggn-ark-dokumentation

